

Երուսաղէմի պատմական շէնքերէն Ս. Յարութեան տաճարին արեւելեան մասը, ճիշդ Ս. Գերեզմանի դրան հանդէպ, Յունաց եկեղեցւոյն գմբէթը ճեղքուած է վտանգաւոր կերպով, այնպէս որ քաղաքապետութեան կողմէն փակուած է այդ եկեղեցին, և Յոյներ հիմա Գողգոթայի մէջ կը կատարեն իրենց ժամերգութիւնը:

Օմարի մզկիթը (Սողոմոնեան Տաճարի տեղւոյն վրայ) անմիջապէս վնասներ կրած է:

Զգիտենք, ի՞նչ կապ ունի երկրաշարժի հետ այն ծանր և մոռյալ օգը, որ կը տիրէր Մեռեալ Մովսէս շրջանին վրայ: Մովսէսի լեռներուն վերեւ այդ օրերուն: Հազար տեսակ գոյցներ ըսուեցան և լսուեցան, թէ շարժքի պահուն Մեռեալ Մովսէսը մը ունեցած ըլլայ, թէ ծովս մուխ տեսնուած ըլլայ այդ Մովսէս եղբոր լեռներուն վրայ, թէ հին ջերմուկ մը ցամքած և նոր մը բխած ըլլայ, և այլն: Այս լուրերուն և գոյցներուն և ո՛չ մէկը ստուգուեցաւ պաշտօնապէս: Միայն սա կարելի է ըսել որ իթէ Մեռեալ Մովսէս է պատճառը այս շարժերուն, այսուհետեւ պէտք է կռնել զայն Կեդուշէ Մովսէս...

* *

Ուրիշ երեւոյթ մը որուն ակնաստեան եղանք, երկուայն լուսաւոր մարմին մը սրբութեան անցքն էր ան՝ Յուլիս 22, ուրբ. գիշեր, ժամը 10ին: Դեղին լոյսով, պոչը գէպի արեւելք, գլուխը գէպի արեւմուտք, Ս. Յակոբի տանիքէն դիտուած ատեն, արեւմտեան-հիւսիսային-արեւելք ուղղութեամբ, կը սուրար այս մարմինը, այնքան արագ որ կարելի չեղաւ մանրամասնութիւնը դիտել:

Այս աստղերու և արեւներու երկնային աշխարհին մէջ, որուն մեքենակաւորութիւնն ու գեղեցկութիւնը կ'ապշեցնեն մահկանացու միտքը, ինչե՛ր կան, որ անմատոյց են մարդկային հասողութեան:

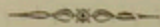
Եւ երբ այս լուսաւոր մարմինը մեզի այնքան մօտէն կը սուրար կ'երթար քերելով Ս. Յակոբի հիւսիսային ուղորդը, ևս կը հարցնէի մտովի, ի՞նչ է այս, ուրկի՞ց կուգայ, ո՛ր կ'երթայ այսչափ արագ, ո՛ր ոյժը կը մղէ զայն...

— Հարցումներ...

— Պատասխան չունին:

Երբայեցի բանաստեղծին սաղմոսը կը թափ շրթներէս այդ պահուն, երբ հարցումներ կ'ողողեն միտքս.

— Երբեք արեւն չէ՞ր անհայտ:

Ս. ՅԱԿՈԲԻ ՆԵՐՍԷՆ

Ա.

ԹԱՐԳՄԱՆՁԱՅ ՏՕՆԸ

Թարգմանչաց յիշատակը Յուլիս 11, եւ, որ եկեղեցական հանդէսով տօնախմբուելէ ետքը, Յուլիս 17, Կիրակի օր ալ կէսօրէն ետքը, ժամ 4-6, գոլթցական հանդէսով փառաւորուեցաւ փառքը և վարձարանէ հոյակապ սրահին մէջ, նախազանութեամբ Պատրիարքին Փոխանորդ Մկրտիչ Սրբազանի:

Հանդէսը բացաւ Բարդէն Սրբազան, խօսելով Ս. Մեսրոպի «յարասե պատրաստութեան վրայ», որ զաղանիքը եղաւ անոր յաջորդութեան և մեծութեան: Անդրանիկ և Մատթէոս սարկաւաղներ խօսեցան Ս. Մեսրոպի գործին և անձին վրայ: Գրեգոր Սրկզ. դրարար ճառով մը ներբողն ըրաւ Ս. Մեսրոպին, Դ. դասարանէն Կորիւն և Թորոս՝ տրամախօսեցին Ալիշանի Աւագ եւ փոքր Մատիսները. իսկ Յարութիւն, արտասանեց Ալիշանի «Ողբում զՆեղ Հայոց աշխարհը». Բ. դասարանէն Արիս և Սերոբ փոխառացութեամբ արտասանեցին Ներսէս Շիրահայի աշուրէնքի վրայ յօրինած բարոյագիտական քառեակները. իսկ Միհրան՝ դրարար ճառ մը կարդաց հայերէն աշուրէնքի գիւտին վրայ: Ա. դասարանէն Ազատ արտասանեց Ս. Պատրիարք Հօր Հայր մերը, իսկ Կարապետ՝ Ո՛վ մեծաւոյն զու լեզուս:

Փառանգաւոր տղար, Կարապետ Սարկաւագի առաջնորդութեամբ երգեցին «Նմանեալ Մովսիսի» Շարականը և ազգային երգեր հանդէսին սկիզբն ու վերջը, ինչպէս նաեւ բանախօսութիւններ և արտասանութիւններէ ետքը: Փակման խօսքերը ըրաւ նախագահ Մկրտիչ Սրբազան շեշտելով Սահակ-Մեսրոպի կատարած գործին կարեւորութիւնը մեր ազգային գոյութեան մէջ:

Թարգմանչաց Տօնը իսկապէս գոլթցական հանդէս մը եղաւ մեր փառանգաւորաց համար այս տարի: Երբօրեւեմ ժողովուրդը գրեթէ չի կար երկրաշարժը ահարկած էր ժողովուրդը որ քառակիւր շէնքի մը մէջ չհամարձակուին Այս մեղմացուցիչ պատճառը գնահատելով հանդերձ, գիտենք թէ մեր ժողովուրդը յուրժ պատճառ չեղած ատեն ալ պատճառներ կ'ստեղծէ այսպիսի հանդէսներուն նախադասելու համար իր անտարբերութիւնը:

Բ.

ԺԱՌԱՆԳԱԽՈՐԱՑ ՎԱՐՄԱՐԱՆ

ժողովապետաց Վարմարանին 1926-27 զպրոցական տարւոյն ամփոփելի քննութիւնները տեղի ունեցան Յուլիս 18 թ. — Յուլիս 23 թ., մեծաւ մասամբ գրաւոր կիւլպէնական դատարանի քննութիւնները գրեթէ բոլորովին գրաւոր էին, աշխատուած նիւթերու վրայ: Ս. Պատրիարք Հօր կողմէն, Պատրիարքական փոխանորդ Գեր. Տ. Մկրտիչ Եպօ. Աղաւնտէնի նախագահեց քննութեան բացումին և փակումին ժոնդրց. վարժարանի յատուկ աւանդական արարողութեան:

Գիտութեցաւ այս քննութեանց արդիւնքով որ բոլոր ուսանողներ զգալի յառաջդիմութիւն ունեցած են: Իսկ Սարկաւազունք մտած են բարձրագոյն աշխատութեան շրջանին:

ժողովապետներու վրայ, յառաջիկայ զպրոցական տարիին համար 1927—28, աւելցան 6 աշակերտներ, ընտրուած նիւթ իսկի նազարէթի Որբանոցէն որոնց անուններն են. Խաչակ Եսայեան Թէրզիլիցի (Եօզդատ), Վահան Կիւլիւղեան Մարաշցի, Ենորճ Լամբարեան Մէլիւցի (Կեսարիա), Տիգրան Զագրեան Եօզդատցի, Միհրան Մզրաքեան Լայնէցի (Տիգրանակերտ), և Արշակ Դաւտեան Իյաւեցի (Կեսարիա):

Ժոնդրց. վարժարանի անցեալ զպրոցական տարիին ունէր Գ. Բ. և Ա. դատարանները, յառաջիկայ զպրոցական տարին պիտի ունենայ Գ. Գ. և Ա. Դատարանները:

Դրդ. դատարանը պէտք ունի զօրանալու, ըստ ժոնդրց. վարժարանի նրազրին, շրջանաւարտ ըլլալու և ընծայարան մտնելու համար:

Ժոնդրց. վարժարանի քննութիւններէն ետքովաւարտեցան Երուսաղէմի Մանկապարտէզին և Նախակրթարանին, ինչպէս նաև Սիմոն Մանկապարտէզին բերանացի քննութիւնները. իսկ Սգս. 7, Կիրակի երեկոյ ժամը 3 յ. 0-6, ժոնդ. վարժարանի բակին մէջ տեղի ունեցաւ Երուսաղէմի Մանկապարտէզ-Նախակրթարանին ամփոփելի հանգէլը, և այս առթիւ սարքուած վիճակահանութիւնը ի նպաստ այդ հաստատութեան:

Բոլոր ուսանողք մասնակցեցան հանդիսին արտասանութիւններով, տրամախօսութիւններով, կատակախոյներով, երգերով շատ զոհացուցիչ յաջողութեամբ: Վիճակահանութեան զրուած բոլոր ձեռագործները այդ զպրոցի աշակերտներուն ձեռագործներն էին, ամէնքն ալ սիրուն բաներ:

ՈՒՆՏԱԽՈՐԱԿԱՆ ԱՅՅԵՐ

Ա.

Ս. Պատրիարք Լայրը Սգստ. 11, ԵՆ Կէսրէն ետք ժամը 3ին ընդունեցաւ Անգլիայէն Վիլիմ Լօլի Աստուածաբանական ուսանողները, Վեր. Լայր Զ. Պրքսթընի միջոցաւ նախապէս կարգադրուած ժամագրութեան համաձայն:

Վիլիմ Լօլ զուտ Աստուածաբանական Դպրոց մըն է Օքսֆորտի մէջ, 3—5 տարիներու զասրնութացքով մը: Այս զպրոցը կապուած է Օքսֆորտի Լամարտարանին, այնպէս որ աստուածաբանական ուսանողներ համարաբան ալ կը յաճախեն ինչ ինչ դասախօսութիւններ լսելու համար:

Այս տարի այնպէս կարգադրուած է որ Վիլիմ Լօլի ուսանողներ իրենց արձակուրդը անցընեն Ս. Երկրի մէջ, պատմական քաղաքներն ու վայրերը անձամբ տեսնելու և ուսումնասիրելու, ինչպէս նաև բարեպաշտական ուխտ մըն ալ կատարած ըլլալու համար Տնօրինական վայրերու մէջ: Ուսանողներու ուխտախումբը կը խաղկանայ 29 հոգիներէ, իրենց զուխն ունենալով Վեր. Տ. Պ. Կրէյմ-Պրատեն, Վիլիմ Լօլին պետը, ինչպէս նաև Թրումէն Տիւզպրի Սարկաւազը: Ուխտախումբէն 25 հոգի ներկայացան Ս. Պատրիարքին, իրենց գլխաւորներով, ամէնքն ալ երիտասարդութեան բոլոր կողմով և հրապոյրներով օժտուած ոյժեր, որոնք կ'ուսանին այժմ, որ մը ծառայելու համար Անգլիքան Եկեղեցւոյն թէ՛ Մայր-Լայրերի և թէ՛ գաղութներու մէջ:

Ս. Պատրիարք Լայրը շատ հետաքրքրուեցաւ այս ուսանողներով, սրամիտ խօսքեր ուղղեց անոնց, և ըստ թէ դուք ալ մերը կը նկատուիք իբրեւ միևնոյն գործին նախնաւորներ, միայն սա տարբերութեամբ որ դուք մեծ և հօգոր ազգի մը մեծ եկեղեցւոյն զաւակներն էք, իսկ մենք փոքր ազգի մը: Ուսանողք պատասխանեցին թէ Լայրց եկեղեցին քրիստոնեայ աշխարհի հնագոյն եկեղեցին է, և մենք այսօր ուրախ ենք որ մօտէն կը տեսնենք անոր պատուական հաստատութիւններէն մէկը:

Ուսանողներ մեծարուեցան անուշ ըմպելիքներով, և յետոյ Ս. Պատրիարք Լայրը իր աշխատութեան սենեակը հրաւրեց զիրենք որ իր մասնագիտութեան տեսնեն: Ուսանողք հետաքրքրութեամբ և զարմանքով դիտեցին այդ բամբակեղ ունեան հաւաքածոն, և շնորհակալութեամբ մեկնեցան՝ տեսնելու համար Մայրավանքիս ուրիշ մասերը:

Բ.

Իսկ Սգստ. 13, ԵՐ. առտու, ժամը 11ին, դարձեալ Լայր Պրքսթընի միջոցաւ կարգադրուած ժամագրութեամբ մը, Ս. Պատրիարք Լայրն ընդունեցաւ Անգլիքան ուխտաբանական կողմէ պատգամաւորութիւն մը:

Պաղեստինի Բրիտանական դրօշի ներքեւ մըտնելէն ետքը, Անգլո-Կաթոլիկներ տարեկան ուխտաբանութիւն մը կը կազմակերպեն, Պաղեստին կուգան Ս. Տեղերու այցելութեան և Միջերկրականի վրայ ուրիշ տեղեր ալ այցելելու հոգը կը վերագառնան Անգլիայ:

Այս տարուանը Զորքոյ Պաշտօնական Ուխտաբանութիւնն է (The Fourth Official Anglo-Catholic Pilgrimage, 1927), 89 հոգիներէ բաղկա-

ցած, որոնց 27 Ամերիկացի, մնացածը Անգլիացի, դարձեալ՝ 89 ուխտաւորներուն ալ 25ր եկեղեցական:

Ուխտախումբին նախագահն է Գեր. Թովմաս Փութ, Անգլիացի, Լուիսի եպոս, իսկ սոխ-նախագահը՝ Գեր. Ռենեմարին Այովինգ, Ամերիկացի, Միլիթերի Օգնական եպիսկոպոսը: Այս խումբին մէջ էր Ամերիկեան Սուրբ-Խաչի պետը, Վեր. Հիւան, որ Լիբերիա (Աֆրիկէ) կ'երթայ:

Ուխտախումբէն 25ր, երկու եպիսկոպոսներով այցի եկան Պատրիարքարան, Ս. Պատրիարք Հայրը քարիզայտեան խօսքերով ողջունեց Անկուսկաթիկ ուխտաւորները, և ըսաւ թէ անոնք հանոյց կը պատճառեն մեզի ամէն տարի բերելով մեզ Անկիլիքան եկեղեցւոյն և ազգին եղբայրական սէրն ու ողջոյնները:

Ս. Պատրիարքին դատ դատ պատասխանեցին նախ Անկիլիքան և ետքը Ամերիկեան եպիսկոպոսներ, յայտնելով իրենց եկեղեցիներուն և ժողովուրդին բարեացակամ զգացումները հանդէպ Հայոց եկեղեցւոյն, և իրենց խորունկ ուրախութիւնը յայտնեցին Ն. Ամեն. Սրբազնութեան ապագային համար իր երկարատև հիւանդութենէն, և շնորհակալ եղան իրենց եղած ընդունելութեան համար:

Ս. Պատրիարք Հայրը խօսքը ուղղելով Միլիթերի Օգն. եպիսկոպոսին ըսաւ. «Թէև մենք բախտ չենք ունեցած Ամերիկեան տեսնելու, բայց Ամերիկայի Հայ թերթիքէն կ'իմանանք ձեր երկրին զարգացումն ու ճոխութիւնը, և ուրախութեամբ գիտած ենք որ մեր Հայ գաղութը մեծապէս կը գնահատէ ձեր երկրին ասպնջականութիւնը և կ'օգտուի անոր քաղաքակրթիչ քարիքներէն: Մեծապէս գոհ ենք Ամերիկայի մէջ Հայոց հանգէպ յոյց արուած համակրանքէն: Հանգէպ թարգմանն ըլլալ մեր զգացումներուն ձեր ժողովուրդին մէջ: Միլիթերի եպոս գովեստը ըրաւ իր շնորհակալին մէջ իրեն ծանօթ Հայ գաղութին: Մեծապէս գոհ ենք մեծարուեցան անուշ բնակիչներով և իրենց բաժակները յամակայս խմեցին Ս. Պատրիարք Հօր կենաց, և մաղթեցին որ երկար տարիներ կարող ըլլայ իր բարձր պարտականութիւնը կատարել իր Աթոռին միայ, և մեկնեցան:

Այս ընդունելութեանց ներկայ էին Բարգէն Սրբազան, Հայր Պրիմէն և Հայր Կիրիզ, որ թարգմանի պաշտօնը կատարեց, և առաջնորդեց հիւրերուն Մայրամիտքիս ուրիշ մասերը տեսնելու:

Տ. ՍԻՄՈՆ Մ. Վ. ԹԵԼԵԱՆ

Սիմոն Յալիս-Օգոս. միացեալ թիւին վերջին երեսը սպառուելու վրայ էր երբ վախճանեցաւ Հ. Սիմոն, և հազիւ կարելի եղաւ մահացական երկնոց մը զետեղել ամառգրիս այդ թիւին վերջին օրնակին վրայ:

Հ. Սիմոն Թելեան տեսնուի մըն էր. բարձրակրթակ, բարձեւ դասական առատ և լայնածաւալ մտաւորով, խռուր աչքերով, որոնք կը պնդային ոսկեծիրակնոցի մը եփն, — ինչ զարդի համար կարելի տեսնուի՝ երեսնոյթի լման զիծերով:

Հ. Սիմոն ամբողջ ի վեր կը տառապէր շաւարախտով, և հակառակ բժշկական դարմաններու և հակառակ իր բժախնդի գործունէութեան, չկրցաւ նահապետի այդ ախտին հետեւնալնէն: Այնքան ճիշտացած ու ներշնչած էր որ կը դողդոջար այլեւս, շատ էր անգամ կ'երեւէր հրապարակի վրայ, առաւելայ առաւել կամ առանձին հոգածութեամբ: Այնքան կը վախճար իր կենցաղը փոխօրոգ յոգնաբարձութեան որ նոյն իսկ չկրցաւ էջմիածին երթալ եպիսկոպոսանալու համար, հակառակ նախա յիշելուն, և յետոյ էջմիածին եղած հրաւերին:

Իրեն վերջին պատարագն եղաւ 9 յուլիս 1925 զոր մասոյց հանգուցեալ Տիգրան Ելենենեանի, իր մօտեւոր որդւոյն յիշատակին Ս. Յակոբայ ճանարին մէջ: Այդ պատշաճութիւն մէջ կը շնորհէր Հ. Սիմոնին ներքին սպառնալով: Բայց ապրեցաւ առնէ մըն ալ և վերջին անգամ երեցաւ յոգնեցուցիչ արտադրութեան մը մէջ, իրեն Լուսնաման 1927ի Զատիկ ճրագալոյցին և միանգամայն իրեն Հանգիստագոյն այդ օրուան մեծ Թափօրին Ս. Զարուբեան Տաճարին մէջ, Փրկչի գերեզմանին շուրջ. այն քափօրին՝ որուն վերջը խանգարուեցաւ Ասորոց խռուր միջնակարգով:

Հ. Սիմոնին զործունէութեան շնորհակալ եղած է զուտ վաճական, ինչի կ. Պոլսեցի Վափօրի Պոյանի Դիւղէն, ծն. 1870 Յունիսի մէջ, իր նախնական կրթութիւնը առած Պոյանը Դիւղի Հայ Գաղութը. յետոյ 1889ին Նրուսաղէմ կուգայ և կը միարարնի Ս. Յակոբին. 1892 Օգոս. 21 Սեղ. կը ձեռնադրուի թաղայեան Սանակ եպիսկոպոսէն, 1898 Յալիս 12 ին Գաւառայ և Արեւայ կ'ըլլայ Զարուբեան Պատրիարքի ձեռնադրութեամբ 9 օմակիցներով:

Իր զործունէութեան զիծերը

1900 Նոյեմբերին կը նշանակուի ժամաւոր եւմայի Վանքին. 1901 Յունիս Տեսուչ Ս. Զարուբեան. 1902 Մարտ 14ին, կ'ընդունի Մասնաւոր Վարդապետի Գաւառայը. 1905 Մայիս, Տեսուչ եւմայի Վանքին. 1907 Աւագ Թարգման Ս. Արթուր, 1908 Յունիս Տեսուչ Ս. Հրեշտակապետ, 1910 Յունուար դարձեալ Տեսուչ եւմայի. 1920 Մայիս Տեսուչ Ս. Արթուր կալուածող, և 1921 Դեկտ. Անգամ Տեսուչ Ժողովոյ:

Հ. Սիմոն վախճանեցաւ 1927 Յալիս 7, 65. առաւօտեան ժամը 6.30ին, և քաղաքեալ Ս. Փրկչի գերեզմանոցը, իրեններուն մօտ:

Հ. Սիմոն ջնամ նախանշանդի մըն էր միջեկեղեցական իրաւունքներու տուական պառնակումովն և զործարարութեան Ս. Տեղերու մէջ: